

כנס מכון אהרן למדיניות כלכלית

בבית ספר טיומקין לכלכלה באוניברסיטת רייכמן

מדינה במערבולת - איומים והזדמנויות בכלכלת ישראל

איך להעלות את שיעורי התעסוקה של גברים חרדים ל-70%?

הלה אקסלרד, מלי לרום, תום שדה

2024

תמונת מצב היסטורית

בעבר:

- יותר גברים חרדים למדו ליבה, התגייסו, עבדו, משפחות קטנות יותר
- ללא עזיבה מאסיבית של הדת

תמונת מצב
היסטורית

איך הגענו עד
הלום?

בעבר:

- יותר גברים חרדים למדו ליבה, התגייסו, עבדו, משפחות קטנות יותר
- ללא עזיבה מאסיבית של הדת

- היסטוריה - התנגדות החרדים למדיניות "כור ההיתוך" ולציונות
- סוציולוגיה - "התבדלות"
- שינויים פוליטיים ומדיניות ממשלתית

תמונת מצב היסטורית

בעבר:

- יותר גברים חרדים למדו ליבה, התגייסו, עבדו, משפחות קטנות יותר
- ללא עזיבה מאסיבית של הדת

איך הגענו עד הלום?

- היסטוריה - התנגדות החרדים למדיניות "כור ההיתוך" ולציונות
- סוציולוגיה - "התבדלות"
- שינויים פוליטיים ומדיניות ממשלתית

התוצאה

כיום:

- נשים לומדות ליבה, עובדות, מצמצמות פערי שכר (לא הפסיקו להיות חרדיות)
- גברים לא לומדים ליבה, לא מתגייסים, עובדים בשיעורים נמוכים ובפריזן עבודה נמוך

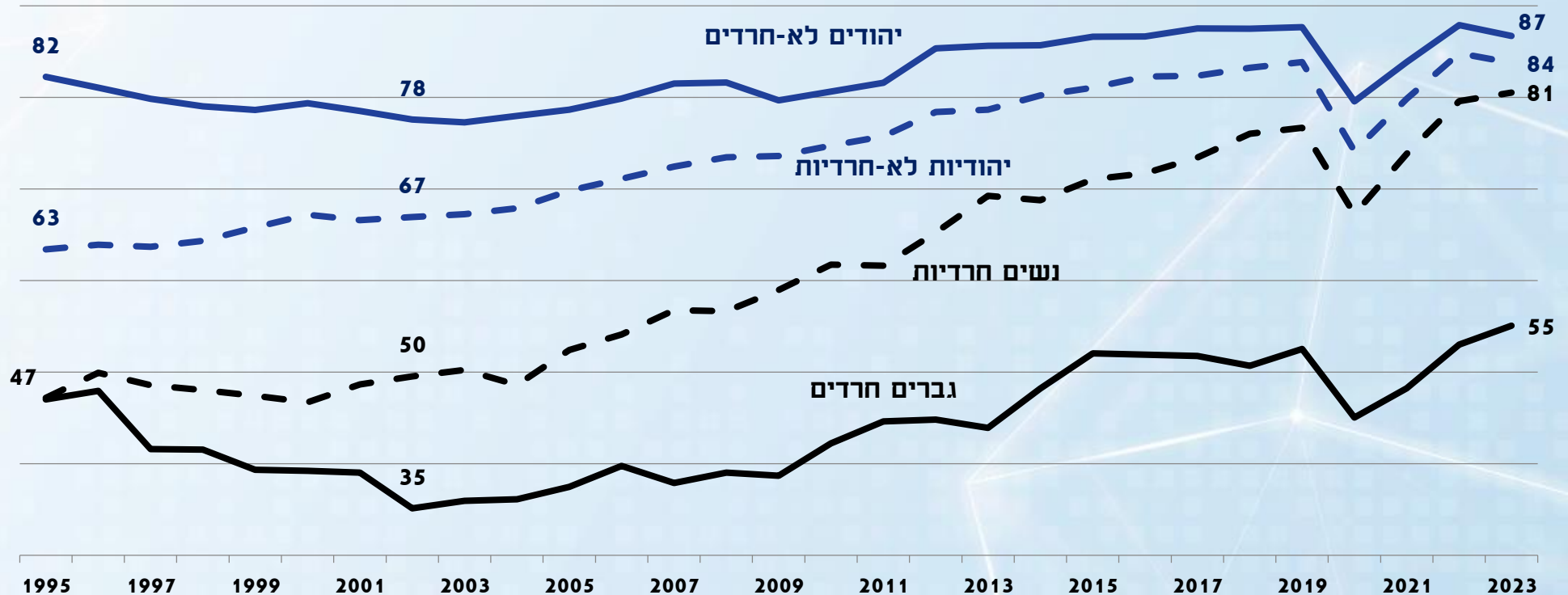
מה קרה לתעסוקה במשקי הבית החרדים?

מאז 2002: עלייה בשיעור התעסוקה של גברים חרדים (25-64)

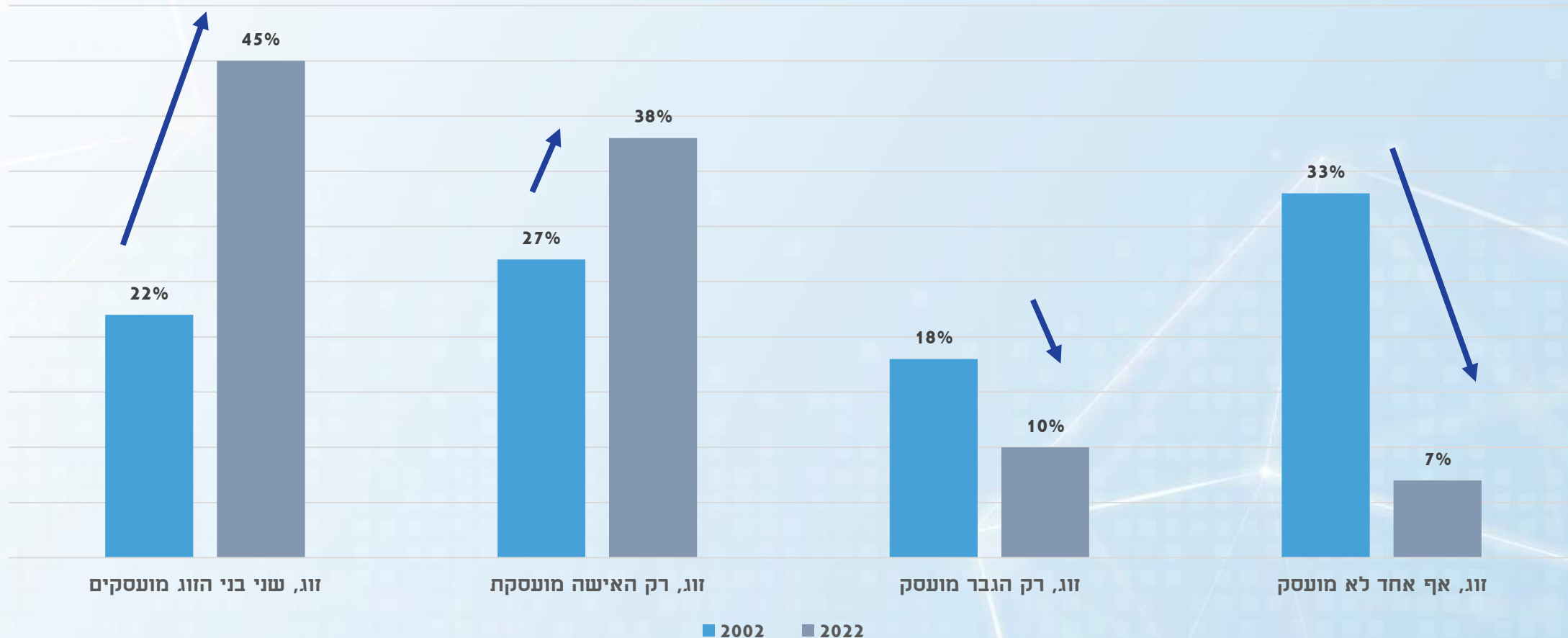
מקור: עיבודי מכון אהרן לנתוני סקר כוח אדם. עד 2019 שיעור תעסוקה כולל נעדרים, מ-2020 בניכוי נעדרים מסיבות כלכליות. זיהוי חרדים עד 2013 לפי סוג ב"ס אחרון, מ-2014 לפי הגדרה עצמית.

מאז 2002: עלייה בשיעור התעסוקה של גברים חרדים, קפיצה מדהימה בשיעור התעסוקה של נשים חרדיות (25-64)

מקור: עיבודי מכון אהרן לנתוני סקר כוח אדם. עד 2019 שיעור תעסוקה כולל נעדרים, מ-2020 בניכוי נעדרים מסיבות כלכליות. זיהוי חרדים עד 2013 לפי סוג ב"ס אחרון, מ-2014 לפי הגדרה עצמית.

יותר משקי בית חרדים בהם שני בני הזוג מועסקים

מקור: סקר כוח אדם, ראש משק הבית בגילי 25-64, משקי בית חרדיים מזוהים עד 2013 לפי מוסד לימודים, מ-2014 לפי הגדרה עצמית.

מה הסיבות לגידול?

1. מדיניות לעידוד תעסוקה
2. עלייה ברמת ההשכלה (שיעור גברים חרדים בעלי השכלה על-תיכונית מ-11% ל-22%)

5 רמות השכלה

- 01 עד תיכונית
- 02 בגרות
- 03 השכלה על-תיכונית לא-
אקדמית
- 04 תואר ראשון
- 05 תואר שני ומעלה

רוב העלייה בתעסוקה של גברים חרדים הגיעה
מהעלייה בתעסוקה בתוך כל רמת השכלה,
ולא משינוי בהתפלגות ההשכלה

המטרה:

להעתיק את השינוי שחל ב-20 השנים הקודמות אצל
הנשים החרדיות -
לגברים החרדים

השוואת התעסוקה / ההשכלה של הגברים החרדים לרמתה אצל נשים חרדיות מקרבת לינד של 70%

1. סגירת פערי תעסוקה בין גברים חרדים לנשים חרדיות בתוך כל קבוצת השכלה (ללא שינוי ברמת ההשכלה, ללא שינוי אצל הנשים)

שיעור התעסוקה של גברים חרדים	השכר של חרדים מועסקים	הגידול בהכנסת משק הבית	אחוז הפער בהכנסת משק הבית שנסגר
68%	- 2%	11%	11%

2. העלאת רמת ההשכלה של גברים חרדים לרמתה (והתפלגותה) של נשים חרדיות

שיעור התעסוקה של גברים חרדים	השכר של חרדים מועסקים	הגידול בהכנסת משק הבית	אחוז הפער בהכנסת משק הבית שנסגר
69%	12%	21%	20%

עלייה בתעסוקה שמגיעה מעלייה בהשכלה = תעסוקה
איכותית וגידול בפריון

לכן גם גידול משמעותי יותר
בהכנסות משקי הבית

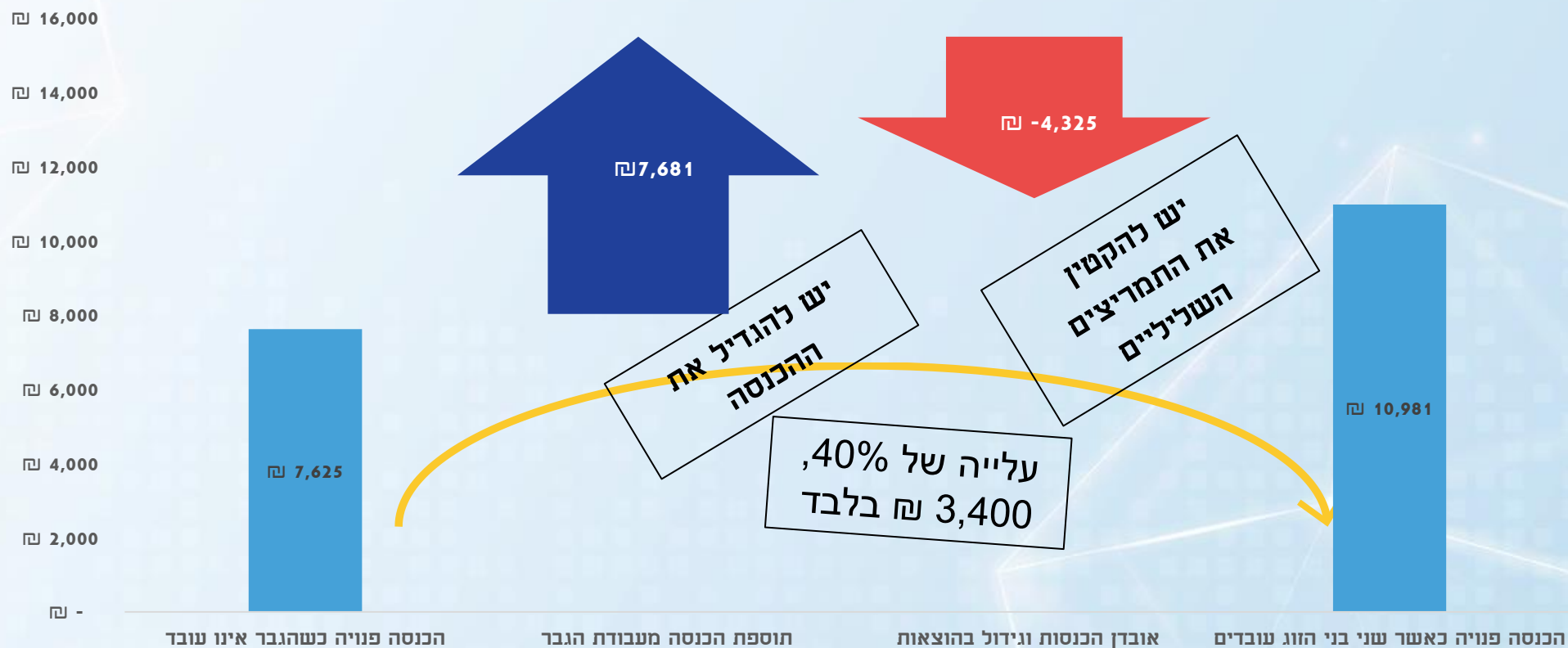
מה תהיה ההשפעה על התוצר ב-2040?*

✓ בתרחיש סגירת פערי תעסוקה בין גברים חרדים לנשים חרדיות בתוך כל רמת השכלה - תוספת של 1% לסה"כ ההכנסה מעבודה

✓ בתרחיש של השוואת התפלגות השכלה של גברים חרדים לנשים חרדיות - תוספת של 2% לסה"כ ההכנסה מעבודה

*כולל הגידול הצפוי באוכלוסייה והשינוי בהתפלגות שלה, כלומר יותר חרדים ויותר ערבים לעומת 2022.
מקור: סקר כוח אדם וסקר הוצאות, גילי 25-64, חרדים מזוהים עד 2013 לפי מוסד לימודים, מ-2014 לפי הגדרה עצמית.

למה גברים חרדים רבים בוחרים שלא לעבוד?

מקור: עיבוד מכון אהרן לסקרי הוצאות 2019-2021 של הלמ"ס.
 *ראש משק הבית בגילי 25-29, בן הזוג מעל גיל 18.

במצב אופטימלי, כשלשני בני הזוג יש השכלה איכותית (למשל השכלה טכנולוגית)

מקור: עיבוד מכון אהרן לסקרי הוצאות 2019-2021 של הלמ"ס.
 *ראש משק הבית בגילי 25-29, בן הזוג מעל גיל 18.

עד גיל 18 : הנגשת השכלה

- ✓ הנגשת לימודי מתמטיקה ואנגלית בגילאי בית ספר והישיבה (אחד הדברים שאיפשר את ההצלחה אצל הנשים)
- ✓ תקציבים לבתי ספר חרדים שמלמדים מתמטיקה ואנגלית – מדדי תוצאה
- ✓ מענה חלקי לבנים שלא מקבלים גישה ללימודים אלו במסגרת בית הספר: פלטפורמות דיגיטליות מותאמות ללמידה מרחוק של מקצועות אלו עד לרמת הבגרות ואוצ'רים ללימודים – בכל שלב (לפני ואחרי גיל 18)

אחרי גיל 18 : הנגשת לימודי מה"ט (מכללות

להכשרה בטכנולוגיה ובמדע)

תמריצים למה"ט לקלוט
חרדים

מלגות קיום בתקופת
ההכשרה

פתיחת יחידות
מה"ט בסמוך
למוסדות לימוד
תורה

מכינות לקראת
לימודים טכנולוגיים /
אקדמיה

למה להשקיע בהכשרות לגברים שלא למדו לימודי ליבה?

- ✓ נדרשת התערבות ממשלתית שכן מדובר בכשל שוק קלאסי בחינוך שנובע מכך שההורים קיבלו החלטות עבור ילדיהם הצעירים (ללמוד במערכת חינוך ללא לימודי חול) שפוגעות בהם ובכלל המשק*
- ✓ השקעת המדינה בהשכלתם, גם אם באיחור, תשתלם בתרומה לצמיחה ולצמצום העוני, וגם תתרום למוביליות חברתית - כעמפחות משכילות ומשתלבות בתעסוקה זה מחלחל לכולם

Behrman, Parker & Todd, 2009*

גיוס חובה לשירות צבאי - באחריות

הפרט

במקרה שהצבא לא מגייס לשירות צבאי - שירות אזרחי עם תועלת כלכלית (כולל הכשרות משמעותיות ושירות מחוץ לקהילה)

ללא "גיל פטור", ללא הסדר "תורתו אומנותו"

מסלולים בהתאמה לחברה החרדית

תמריצים כלכליים - שליליים וחיוביים ברמת הפרט

אם לא מצליחים לגייס – אין חובה להישאר בישיבה וללמוד תורה

לאפשר יציאה להכשרה מקצועית ומכנולוגית, רכישת השכלה אקדמית והשתלבות בתעסוקה

מכון אהרן
למדיניות כלכלית
ע"ש אהרן דוברת ז"ל

אוניברסיטת
רייכמן

תודה

hila.axelrad@runi.ac.il

המרכז למדיניות כלכלית של החברה החרדית

2024